

Hava næstan ongir møguleikar at hjálpa

Við pallborðið hjá Javna á ókisfundinum í Vági mánaðarfundir sátu f.v.: Dánjal Bjarkhamar úr Vági, sum eisini var orðstýrari, Ásbjørn Berg í Høvi, Levi Niclasen úr Hvalba, Páll Vang av Tvøroyri og Jacob Vestergaard fyrri Sumbiar Kommunu. Hinar báðar kommunurnar í oynni, Porkeris- og Fámjins kommuna, vildu ikki senda umboð til fundin

Tað er nokk so avmarkað, hvørjar møguleikar tær einstøku kommunurnar hava at hjálpa teimum menningartarnaðu at fáa tak yvir høvdið.

ÁKI BERTHOLDSEN

Skal nakað munagott gerast fyrri at útvega menningartarnaðum betri bústaðarmøguleikar, er neyðugt at kommunurnar taka seg saman í størri eindir.

Tí hvør sær hava tær ikki stórvegis møguleikar at gera nakað við málið. Ikki minst nú nógvar teirra eru so illa fyrri figgjarliga.

Hetta var ein av niðurstøðnum av ókisfundinum hjá Javna í Vági mánaðarfundir um bústaðarviðurskiftini hjá teimum menningartarnaðu.

Jacob Vestergaard fyrri Sumbiar Kommunu skuldi svara tí fyrsta spurninginum sum vit hava sett upp yvir av.

Hann segði, at í Sumbiar Kommunu eru ongir møguleikar.

– Tað er bara í Vági at serligir bústaðarmøguleikar eru til menningartarnaðu.

Annars vísti hann á, at Almánastovan umsitur hesi málsøkini fyrri tær smáu

kommunurnar.

Hvat viðvíkur rættindunum hjá teimum, vísti hann til forsorgarlógina, men hann helt ikki at tað var nøkur lóg sum beinleiðis var um bústaðarviðurskiftini.

Formáa sær lítið

Levi Niclasen vísti eisini á sambylið og tær vardu íbúðirnar í Vági, sum hann fegnaðist um.

Hann skuldi svara tí trýja spurninginum, sum vit prentað yvirav.

Hann hevði ikki verið so leingi í kommunelpolitikki, at hann kundi siga, hví stóðan var blivin, sum hon var.

Men hann helt, at talan var í stóran mun um ein peningaligan spurning, og tí kann tað verða tungt hjá kommununum, sum mangan eru smárar.

Hann helt ikki, at tað nakrantíð bleiv soleiðis, at tað verður eitt heim til menningartarnaðu í hvørjari bygð.

Bygdaráðsformaðurin í Hvalba helt eisini, at landspolitikararnir gjørdu nakað lítið við málið.

– Uppundir hvørt val kappast flokkarnir um at yvirbjóða hvønn annan, eisini á hesum øki og teir lova eisini teimum menningartarnaðu báði eitt og annað.

Men táíð valið er av, hendir kortini ongín broyting.

Levi Niclasen helt, at tað sjálvandi var frægast um tey menningartarnaðu kundi

vera í nærumhvørvinum.

Men hann mátti kortini ásanna, at í Hvalba var ongín møguleiki at húsa teimum í lóguni.

Næstan ómøgulig

Ásbjørn Berg úr Høvi, segði, at ætlaði nøkur avvarðandi at stovna eitt sambyli fyrri menningartarnaðu, mátti hann viðganga, at fyrri kommununa einsamallá var tað at kalla ómøguligt.

Ásbjørn Berg skuldi svara tí fjórða spurninginum.

Men umenn tað var ómøguligt fyrri Høvs kommunu einsamallá, so helt hann at tað átti at borið til í samstarvi við aðrar kommunur.

– Vit samstarva á so nógvgum økjum frammanundan og hesi málini eiga at verða raðfest minst líka frammaliga sum so nógvgv onnur mál.

Spurningurin er so, hvørja ráðgeving tey høvdu fingið, men tað helt Ásbjørn Berg lá undir Almánastovuni.

Figgjarmøguleikarnir í samband við slík tiltøk eru ymisir.

Men hann vísti á, at hvat sambylimum viðvíkur, eru tey sjálvfiggjandi við tað, at tey, sum búgva har, betala tey sjálvi og at tað er bara sjálvstær mál.

Eisini hann vísti á, at skal nakað munagott gerast, má tað gerast í samstarvi ímillum fleiri kommunur.

Kommunurnar eru hart fyrispentur. Í nógvgv førur er tað tí, at tey, sum hava

rátt fyrri borgum, hava valt at raðfesta bátahylar og aðrar hentleikar til okkum, sum eru væl fyrri, framum tøvvin hjá teimum, sum eru verri fyrri.

Men taka fleiri kommunur seg saman, ivaðist hann ikki í, at nógvgv mál kundu loysast.

Ikki antin ella...

Páll Vang á Tvøroyri skuldi svara spurningi 5 um, hvar hann helt, at menningartarnaða eiga at búgva.

Hann helt ikki, at tað var einn eintýðugt svar til tann spurningin.

– Tað eru menningartarnaða, sum kunnu búgva fyrri seg sjálván, kanska við ávisari hjálpa.

– Men tað eru eisini menningartarnaða, sum eru so óhjálpin, at tey kunnu bara búgva á stovni.

Tí helt hann ikki, at tað bar til bara at tosa um eitt tilbøð til tey menningartarnaða.

Sjálvur segði hann tó, at í grundregluni beyð tað honum ímóti at byggja ov nógvgv ar stovnar.

– Tær smærri eindirnar tæna teimum flestu best.

Alma yvirtekur meiri og meiri

Annars vísti Páll Vang á, at tað er stór broyting hent á almánastovnum, tað hann vísti um.

– Tað er sum um Almánastovan hevur yvirtikið meiri og meiri av sosialmálunum.

Páll Vang segði, at tað

fyrsta, hann mintust, hevði kommunan nógvgv sosialmál at umsita.

– Men tey eru at kalla øll burtur nú, tí nú hevur Almánastovan yvirtikið tey at umsita og at viðgera.

– Tað einasta, sum sosiala nevnd hevur eftir at viðgera, eru mál viðvíkjandi tannlækna, kommunulækna og barnagarði, t.d. um hólsviðurskiftini.

– Øll onnur sosialmál, t.d. persónlig mál, enda at kalla øll hjá Almánastovuni.

Páll Vang segði, at av tí sama missa bý- og bygðaráðslimir følingina við stóðuni og teir vita minni og minni um, hvussu stórvur, tøvvin er.

Hinvegin arbeidir sosiala nevnd á Tvøroyri eisini við spurningin viðvíkjandi bústaðarmøguleikanum hjá teimum eldru og har verður arbeitt við ymsum loysnum.

Forðar loysnum

Men Páll Vang legði afturat, at hvørja ferð, kommunan ætlar at gera okkurt, rennur hon seg í sama trupulleika, og tað er penganeyðin.

– Kommunurnar eru hart fyrispentar figgjarliga. Og landskassin er eisini hart fyrispentur.

Páll Vang segði, at næstan allar studnisskipanir eru burturðotnar, og tað, sum er eftir, er so lítið, at tað gerst hvørki eitt ella annað fyrri tað.

Byráðsformaðurin á Tvøroyri segði, at nú vóru vit komin hartil, at tá kommunan vendi sær til Landsstýrið við ymsum ætlunum, so var hon biðin um at fara ígongd, tí so kundi hon royna at søkja um stuðul um eitt, tvey, ella kanska trý ár.

– Og soleiðis ber ikki til at arbeida. Tað ber ikki til at fara ígongd við nakað munagott undir slíkum treytum. Tað ber ikki til, at kommunan skal brúka hundræðals túsund krónur til eina ætlan uppá tað, at hon kanska fær stuðul til ætlanina um tvey, trý ár.

Hann helt, at skuldi kommunurnar gera nakað mátti stuðulsskipanir fáast í eina fasta legu.

Økir ójavnar

Páll Vang sigur, at soleiðis sum gongdin er nú, økir tað bara um ójavnar ímillum ey ymsu økini í Føroyum, har serliga Havnin, men eisini aðrar kommunur, seta ymisk sosial tiltøk í verk at kalla dagliga, tí tær hava ráð til tað.

– Og tað einasta, við fáa burturúr, er, at Landsstýrið kallar hetta kommunalt mál av tí at summar, ríkar kommunur klára at gera sín part.

– Men tær kommunur, sum eru illa fyrri, mega framvegis onki, og verða meiri og meiri afturtúsgldar.

Sett hart upp

Mánakvöldið helt Javni, Landsfelag teirra menningartarnaðu, almennar ókisfundir ring alt landið.

Á fundinum fingur bý- og bygðaráðslimir í økinum ávisar spurningar at svara.

Spurningarnir vórdu settir hart upp, men nevnt varð, at tað var við vilja, fyrri at fáa fólk „at vakna“.

Spurningarnir vóru seks í tali, og hvør kommunupolitikari fekk sín spurning at svara.

Men harumframt var ein felagsspurningur.

Spurningarnir, sum lokalpolitikararnir fingur vóru:

1) Ein 22 ára gamal, menningartarnaður maður skal flyta heiman. Hvørjar møguleikar hevur hann í kommununi og hvørji lógarfest rættindi hevur hann?

2) Hvørji persónlig- og samfelagslig viðurskifti verða hædd tikið fyrri, táíð ætlanir verða lagdar um bústaðir til menningartarnaðu? Verða tey menningartarnaðu, og teirra arvarðandi, tikið við uppá ráð og spurð, hvar tey vilja búgva og hvørjum tey vilja búgva saman við?

3) Hvat heldur tú um møguleikarnar hjá teim-

um menningartarnaðu í økinum at fáa bústað?

Hvi er stóðan sum hon er og hvat heldur tú eigur at verða gjørt fyrri at bota um stóðuna? Eru ítøkiligar ætlanir í tínum øki?

4) Um avvarðandi hjá menningartarnaðum ætla at stova sambyli til tey, ber tað so til? Hvaðani kunnu tey fáa ráðgeving í hesum sambandi? Hvørji eru figgjararmøguleikarnir?

5) Hvar heldur tú at menningartarnaða eiga at búgva? Í íbúð fyrri seg? Í sambyli? Á stovni -her verður eisini hugsað um ellisheim?

Spurningurin, sum allir bý- og bygðaráðslimir skuldu svara, var hesin:

Grannahús tíni verða seld og stutt eftir flyta fyra menningartarnaða inn. Hvat heldur tú um tað? Og hvi? Nevni fyrirminur og vansar ið kunnu verða av, at ey menningartarnaða flyta í húsinu. Hvussu nógvgv samband vilt tú hava við teir menningartarnaða grannarnar? Hvat hevði tú kanska havt hug at gjørt saman við teimum?

-áki-